

**Buztintza'tar Errose'k eginda, ta
Kerexeta'tar Jaime'ren
ardurapean argitaratuta.**

XIV

LAMIÑA DANTZARIA

Egusentiko argiak gabaren illuntasuna aienatzen eban bitartean, Gaillurreta'ko etxagunaren alabarik gazteena baso-txabolan aurkitzen zan bere aitagana joian, ari gosaria croatera.

Egunaren goizak udabarriaren antz osoa eban. Txori-abesti zoragarriak errekatxoaren mur-mur ots soiñulariaz batera, «udabarria, udabarria!», deadar egiñez, bidazti liraiñaren oinkada bakoitzean baso-lora politik sortzen ziran. Bidearen zoragarria!

Gaillurreta'ko neska liraiña be, txorien antzera, bidean-zeur kanta-baten ziarduan; eta bide-zidor eta aldatzak bizkor igaroaz, eguzkiaren beroak bazterrak berotzen asi baiño lenago, aitaren txabolan zan.

Eguna an goian aitagaz batera ederto ta pozez igarota, illuntzean basoa-beera etxerantz abiau zan. Gaua, illuna be illuna zan; eta gure neska gaisoa ikarearen-ikaraz arnasa be ostaz artzen ebala etorren. «Au illuntasun bildurgarria! —esan eban—. Norantz noian ba'neki... Illargi ederraren argiak lagun egin beist...» Eta bildurrez zanarren be, aurrera ta aurrera egiten eban beti.

Alako baten, Untzillaitz aldeko laiño moltzo sendoa astiro urratuaz, illargi betea, amaseiko gorri baten antzera, ikusgarriro agertu zan. Eta neska gazteak, bere bide-lagun agertu zan goiko argiontzi bakanari, «Agur, ondo etorri!» esanez, bildurrez beterik agurtu eban.

Illargiaren argiak, gauari egunaren antza emotean, bere bildurra beingoan aienatu zan; eta bidea errazago igaroko ebalakoan, abestiak kantetan asi zan.

Onetan, Aranaitz'eko landatxoan, «Illinti-lamiñea», soiñeko gorri-gorri bat ebala, eta, illargirantz begira, iñun diran zirki-mir-

kiñak egiñez, gurketa bakana egiten ziarduala ikusi eban... Axe bildurra! Zer egin?

Ikuskizun ain bakanaz, gura neskeak iges egiteko asmoa artu eban. Baiña lamiñeak, kiñu bat egiñaz, neskea geratu egin eban; eta deadar aundiz esan eban:

—Ona emen nun datorren nire soiñu-otsera dantzan egingo dauan emakumea! Ene, berau dan ederra! Egingo zenduke dantzan bertan? Aspaldiko gabetan, illargiaren argitan, soiñu polit au joten diardut; eta dantzariarik aurkitzen ez dodan ezkerero, nire lan eta alegin guztiak alperrik izaten dira. Lan egin eta ezer bere ez... Baiña gaur, zu lako neskatilla liraiña aurkitu dodan ezkerero, pozez be pozez nago. Onetarako zarean zoragarria! Soiñu onetan dantzan egiten ba'dozu, lurreko zoriontsuena zeu izango zara... Ez dozu nai?

—Ez, ez dot nai —erantzun cutsan neskeak—. Guraso onen alabea nazan ezkerero, gau-dantzaketan-eta ez naz oitua. Gaiñera, nire senargeia dan Leungane'ko mutillari be, olako dantza motak ez yakoz atsegin izaten. Beraz, nire soiñak zure soiñu-otsetara ez dau zirkiñik egingo, ezta cragiñik be egingo...

—Zu zarean ederraz, Leungane'ko mutillari zagoz begira? A baiño lerdengoak eta aberatsagoak aspaldian zeuri adi-adi dagozta...! Zuk dozun edertasuna ba'zeki, edonorentzat ez zengokez... «Zaldi-urdiñeko» asko be, zure gci (duin) ez dira-ta...!

Berbok entzutean, neskeak bere kolkorako iñoan: «Onen esan guztiak, egiak ete-dira? Ala, aizearen orbelak lez, utsak eta ustelkorak ez-ete?»

Eta beratzaz entzun ebazan gorapenai buruz apur baten ol-dozen (pentzetan) egon ondoren, lamiñeari ikaraz itandu cutsan:

—Onen ederra ete-naz, ba? Nire arpegiaren irudia oraindiño egundo be ez dot ikusi. Nire aitak, norbere edertasunaren barri jakitea, gazte askorentzat galgarri izaten dala esaten daust-eta... Ba-ete-naz, ba?

—Izango ez zara, ba! Esan dozuzan gauza guztiak, zure aitarren lelokeriak baiño ez dira. Bere esanak egizuz, bai, ta igartek (igarri bagarik), zorionak iges egingo dautsu arin-arin.

Eta orduan, lamiñeak neskeari eskumako eskutik oratu cutsan; eta erreka-ondora eroanda, auxe esan cutsan:

—Begiratu orra, egiaren izpillu garbi orretara...

Eta Gaillureta'ko alabarik gazteenak, bere begi zabalak erre-kearen sakonera zuzenduez, bere arpegiaren irudia ur gardenaren argitasunera ikusi eban.

Orduan, pozez beterik, auxe esan eban:

—Ederra nazala? Bai bein! Zure berbak aizearen orbelak ez dira... Emakume altsua zara zu beintzat. Orain, zoriontsu izateko, zure soifnuaren dantzaria izatea baiño ez dot bear. Goazen zure jauregira; antxe bizi izango gara ondo-ta! Ango «Lamiña-dantzaria» neu izango naz-ta...

Eta neska gaisoa, gau aretan, «Illinti-lamiñeagaz» batera, Kobagorri'ra joan zan. Eta artzulo bildurgarri aretan lamiña biurtuta, ganeko gabetan illargiaren argi bigunetan dantzan ekiten cutsan. Eta guztiak, «Lamiña-dantzaria» ereisten cutsoen, dantzaririk bizkorrena zala-ta.

Egun baten, baiña, Gaillurreta'ko etxaguna, Mugarra'ko puntan bere alaba kutuna zanaren zain aurkitu zan. Eta inguruko landa eder baten dantzan ziarduala ikusi ebanean, negar eta negar egin eban.

Orduan, aitak, amar bidar beraganatzeko dei egin ondoren, madarikatu egin eban, esanez:

—Alaba gaizto ori! Jolas lizun orretan diarduzun artean, madarikatua izan zaitez. Ta zure aitak sorturiko soin ori bat-bátean arri-mokil biurtuko al da!

Eta une artean bertan, Gaillurreta'ko alabearen gorputz liriña arri-mokil biurtu zan. Eta arri-mokillaren inguru guztian, arantza zorrozdun larrosozdo batek lora baltz-baltzak sortu ebazan...

XV

JESUS'EGAITIK...

Aste Gurenentan, Kristo gure Jaunaren nekaldi ta eriotza samianaren gomuta deuna berariz geuganutzen dan Aste Aundi oneitan, nire gogo-biotzak geure umearoko egun zoriontsuetara, indar ixil-miragarritz, gozaro-gozaro, iges egiten dabe...

Aldi aretako egunak bai egunak! Egun ederrak, egun garbiak, egun aztueziñak! Aldi aretako Aste Guren baten —eguzten santuz uste dot—, iru neskato illobitegi-aurreko landa bedartsura joan ginnl-